

Küçülme...

'Küçük bir dünyam olabilir ve bunun için küçük bir mücadele öngörmüş olabilirim. Bu sorun değil. Ancak sorunun, beni ilgilendiren bölümlerinin bittiği yerde bitmediğini bilmem, yararlı olacaktır.'

Akın Atauz

15/02/2020

Teknoloji kullanımı ve teknolojik araçların kullanımı, gündelik yaşamı ve daha da derinde, üretimi ve tüketimi, kısaca yaşamın her anını giderek daha fazla kapsayan ve bu nedenle de daha fazla belirleyen/ "domine eden" bir faktör oldu. Teknoloji ve teknolojik aletler üzerindeki tartışmadan sonra, bu teknolojik gelişmenin insan ve daha da çok, doğa ve yeryüzü üzerindeki etkilerini tartışmaya pek fazla gelememiştik...

Teknolojinin insana egemen olmaya başlaması gibi, karamsar bir gelecek öngörüsüne doğru gelişme eğilimleri olsa da sorun daha çok, teknolojik gelişmelerin, yeryüzünü bozan sömüren/ sömürgeleştiren ve daha da önemlisi, yeryüzünün bütün kaynaklarını giderek hızlanan bir ivme ile kirlüten/ dönüştüren ve yok etmeye varan olan durumun, (artık gelecekte borç olarak yaşamının da sonuna yaklaşmış olmaktan ötürü), kriz haline gelmiş olmasında. Tartışmayı ilerletmek ve genişletmek zorundayız.

Teknolojik ilerleme ve teknoloji kullanımı, elbette yeni bir şey değil. Daha insanlığın şafağındayken, çakmak taşını kırarak, bir yanı keskin bir bıçak ya da balta veya (teknoloji biraz daha ilerledikçe) ok ucu haline getiren atalarımızın yarattığı teknolojik buluşlarla başlayan ve insanın doğa ile ilişkisini sürekli olarak insanlar lehine değiştirmeye ve dönüştürmeye başlayan sürecin bugün ulaştığı noktada, artık insanlık, içinde bulunduğu

Bu tehlike, sadece nükleer silahların ya da son derece ileri bir teknolojiyle savaşabilme, doğaya ve insana kitlesel büyük zararlar verebilme veya laboratuvarlarında virüsler, biyolojik silahlar üretebilme vb. kapasitesinin, dünyayı bir-kaç kez yok edebilecek kadar çok birikmiş olmasından kaynaklanmıyor. Bu tehlike, barış zamanında da, **“refah toplumu”** diye adlandırdığımız yaşama biçiminde; (çoğu kez aşırı bir oburlukla) mağazaların/süpermarketlerin raflarını doldurma-boşaltma, tüketim alışkanlıklarımızda... Gerçekte, bunun da öncesinde üretimde; üretirken kullanıldığımız kaynaklara, enerjiye, üretim sürecine, kullanılan materyalde yaratılan dönüşümlere ve kirlenmelere, tükenmelere ve doğanın/ türlerin yok oluşuna vb. bağlı olarak ortaya çıkıyor.

Çok büyük ve hiçbir zaman düzenlenemeyecek kadar geniş/ sonsuz bir tartışma alanı... Ancak, artık dünya öyle bir durumda ki, hem oturup, “bir birey olarak ne yapıyorum/ ne yapabilirim?” diye düşünmek hem “içinde bulunduğum toplulukla/ arkadaşlarımla/ mahalleimde/ komşularla/ hemşerilerimle vb. ne yaparım?” diye bakmak ve çeşitli yollar

aramak ve bulmak hem de “ülkenin politikaları”, ülkenin dünya üzerindeki coğrafya bölümünün ve “bütün yer kürenin” geleceği hakkında düşünmek gerekiyor. En azından, ne olup-bittiğini anlamak ve yorumlayabilecek kadar gelişmelerden haberdar bir konumda bulunmak zorundayız.

‘Küçülerek’ iklim krizinden kaçabilmenin sınırları

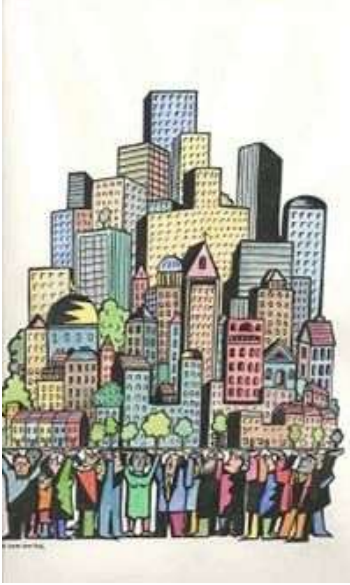
Gördüğünüz gibi, zor bir iş. Ancak, böyle bakmaktan ve yapmaktan başka hiçbir çare yok gibi duruyor. Diyelim ki, sadece çok yerel bir düşünce ve yapma arayışı ile kendimi sınırlamayı uygun buldum ve yapabilme kapasitemin bu kadar olduğunu anladım; yine de iklim krizinin beni etkileyeceğini anlamak zorundayım. Kentimin hemen yanındaki büyük ekolojik yıkımlara neden olacak yeni projeleri izlemem, ormanları/ ekolojik döngüleri korumam, süpermarketten aldığım tüketim maddelerinin nerede/ hangi koşullarda yetiştiğini ve nasıl bir üretim sürecinden geçirildiğini ve nasıl elleçlendiğini, ne kadar taşındığını vb. bilmem gerekiyor. Evime kadar gelen ve ısınmamı/ aydınlanmamı sağlayan gazın ya da elektrik enerjisinin kaynağı, evimin çok uzağında/ dünyanın başka bir ucunda da olsa, beni ilgilendiriyor.

Küçük bir dünyam olabilir ve bunun için küçük bir mücadele öngörmüş olabilirim. Bu sorun değil. Ancak sorunun, beni ilgilendiren bölümlerinin bittiği yerde bitmediğini bilmem, yararlı olacaktır. Neden? Çünkü anlama ve olayları/ şeyleri ve süreçleri yorumlama kapasitemi geliştirebilmek, yeni şeyler düşünebilmek, sürekli olarak kendimi ve çevremle ilişkilerimi istediğim düzeyde tutabilmek ve düşünceyi geliştirebilmek için, bu bilgilere ihtiyacım olacaktır.

İşte tam da burada, diyelim ki kendi evimde ve kendi çöplerimle baş başa kaldığımda ya da musluktan suyu akıttığımda veya içtiğimde, pencere ve kapı aralıklarından kış rüzgarları estiğinde ve bir elma ya da sebze yemek istediğimde, yukarıda söylediğim gibi, “çevremle ilişkilerimi istediğim düzeyde tutabilmek ve geliştirebilmek için” ne yapacağımı nasıl bileceğim? Isırmak istediğim elmayı gerçekten yiyebilir miyim, yoksa tehlikeli mi? Elma, bildiğim elma olabilir. Ama elmanın üretilmesiyle ilgili teknoloji artık öylesine değişti ki, elma ile aramdaki ilişkinin güvenilir olması için, gelişmeleri biraz

bilmek, bunun üzerinde yeniden düşünmek ve ne yapmam gerekliliğine, yeniden karar vermek durumundayım.

Tüketmeme alternatifi?

Aynı şey, mutfağımdaki su, odamda kullandığım enerji ve telefonumda ya da bilgisayarımdaki çip için de geçerli... Tüketmek istediğim bir nesneyi, gerçekten tüketmeli miyim? Yoksa başka bir alternatif, ya da hiç tüketmeme şansı var mı? Elma üretimi için kullanılan gübreyi ve suyu düşündüğüm gibi onun üretildiği toprağı da düşünmeliyim. Eğer aşırı su tüketimi söz konusuysa, toprak kirleniyorsa, çiçeğe gelen böcekler zehirleniyor ve ölüyorlarsa, sokağımdaki süpermarketin rafına gelene kadar yüzlerce kilometre taşınması için kullanılan akar-yakıt atmosfere zarar veriyorsa, elmanın ambalajlanması, raftaki yerini alana kadar bunlara ek olarak birçok gereksiz enerji kullanımı söz konusuysa, elma ile aramdaki ilişkiyi yeniden düşünmemeli miyim? Düşünsem ne olacak? Elma yemekten vaz mı geçeceğim, yoksa arka bahçeme (eğer öyle bir toprak parçası bulunuyorsa) bir elma ağacı mı dikeceğim? Diksem bile, bunca apartmanın arasında o ağaç güneşi görebilecek mi? Görse de meyve verecek mi? Verirse, bu meyve sağlıklı mı olacak? Ya da sorunumu çözülecek mi? Ya yediğim diğer sebzeler ve tahıllar? Kuşlar ve balıklar? İnekler ve koyunlar?

Daha kapımdan çıkmadan karşılaştığım sorunlar, evden uzaklaştıkça giderek büyüyecek zaten... Bunların hepsini biliyorum. Hem de en azından 1980'lerden beri, bu tartışmalar gündeme gelmeye/ konuşulmaya başladığından beri, biliyorum. Ama ne yapacağım? Nerden başlayacağım ve nasıl başlayacağım?

Bu önemli bir soru ve bunun yanıtını, ya da bu soruyu doyurucu ve ikna edebilecek düzeyde yanıtlayabilen kuramları ve uygulamaları ve bunlara dayanarak geleceği kurmak üzere ne yapılabileceğini ne yazık ki bilmiyoruz. Bilmediğimiz için de, 1980'lerden beri etkili bir şey yapamadığımız gibi, yeryüzü de, atmosferi de, okyanusları ve suları da iklimi de giderek daha kritik bir düzeye gelmeye başladı. Artık **“iklim krizinden”** bahsediyoruz. Bütün dünya liderleri (belki Merkel'i biraz dışarıda tutulabiliriz?), teknolojik olarak en ileri ülkelerin halklarının oylarıyla seçilmiş

politikacıları ne kadar cahil ve hayırsız ne kadar saçma ve inanılmaz derecede sığ ve ileri görüşlü olmaktan uzaklar...

Değişmek/değiştirmek, ama nasıl?

Tamam, oldukça başarılı olmuş gibi görünen “yeşil partiler” var bazı ülkelerde, dünya halklarının bir bölümü kırlarda ve kentlerde, topraklarını, sularını ve havalarını madencilere, büyük çiftliklere ve devletlerin mega projelerine vb. karşı korumak için ayaklanmış durumdalar ve kentlerde her gün yürüyor insanlar...

Ama insanlığın ve içinde yaşadığımız coğrafyanın, gezegenin sonunun yaklaşmasına karşı, henüz etkili bir gelişme sağlanabildiği de söylenemez.

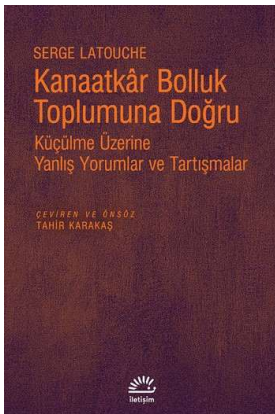
Belki daha çok tartışmak gerekiyor...

Belki daha çok yeni yol/ yöntem bulmak gerekiyor...

İçinde yaşadığımız kenti, mahalleyi, sokağı ve evi değiştirmek üzere, yeni öneriler geliştirmek gerek, belki de...

Ama büyük bir olasılıkla kendimizi değiştirmeyi göze almalıyız.

Belki yaşam biçimimizi... Belki değer verdiğimiz şeyleri... Belki gerçekten ihtiyacımız olan ve olmayan şeyleri bulmak için, yeniden düşünmek/ tartışmak gerekir?

Bütün bu düşünceleri böyle art arda sıralamamın nedeni, yazının başlığında da gördüğünüz kavramı, **Serge Latouche**'un, İletişim Yayınları'ndan çıkmış olan **“Kanaatkar Bolluk Toplumuna Doğru, Küçülme Üzerine Yanlış Yorumlar ve Tartışmalar”** başlığını taşıyan kitabını, en azından bazı yönleriyle, tartışmaya açmak isteyişim...

Ancak, bu kadar uzun bir giriş nedeniyle, **“küçülme”** üzerine tartışmayı, belki gelecek yazıda/ yazılarda sürdürmekten başka çare yok gibi duruyor... Çünkü “küçülme” kavramı, kesinlikle tartışılmayı hak ediyor. Belki tartışmalar, “uygulamayı” da hak ettiği gibi bir sonuca götürebilir? Eğer “uygulanabilir” ise, nasıl?

Ne yapacağız da bu kavramı gündelik yaşamımızda uygulanabilir hale getireceğiz? Biraz daha düşünmeye gereksinim var gibi...

Akın Atauz